

2015 Målene

Statusrapport for
Danmark

2004

2 0 1 5

2015 Målene

Statusrapport for Danmark 2004

Forord

AF BERTEL HAARDER MINISTER FOR INTEGRATION OG UDVIKLING

Foto: Lars Grundwald.

FN's Årtusindeerklæring, som blev vedtaget af stats- og regeringscheferne i september 2000, indarbejder resultaterne af en lang række af 1990'ernes internationale konferencer og topmøder og giver det internationale samfund en platform for kampen mod fattigdom, uretfærdighed og konflikter. Efterfølgende er dette universelt anerkendte dokument blevet den mest fantastiske drivkraft for de internationale bestræbelser på at skabe udvikling i verden.

Kort efter Årtusindetopmødet forenkede FN's generalsekretær budskabet ved at opstille otte konkrete mål, som det internationale samfund skal nå inden år 2015. Disse mål – 2015 Målene – er simple, men dog alligevel helt afgørende som pejlemærker, som forpligtelser og som redskaber til at mobilisere den globale opinion.

Det primære ansvar for at leve op til de første 2015 Mål påhviler udviklingslandene. Ikke desto mindre er det de udviklede landes ansvar at støtte udviklingslandene i deres bestræbelser for at nå målene. Støtten gives som teknisk og økonomisk bistand, liberalisering af verdenshandelen, gældslettelse og ved på en lang række andre måder at etablere et sandt globalt partnerskab for udvikling.

Det er min faste overbevisning, at det er muligt at nå de 8 mål både globalt og nationalt. Men i størstedelen af Afrika syd for Sahara vil dette kræve en ekstraordinær indsats fra

det internationale samfund – som så igen forudsætter en rimelig byrdefordeling donorerne imellem.

I september 2005 vil det internationale samfund gøre status over, hvad der er opnået, og vurdere, hvad der stadig udestår.

Udviklingslandene vil rapportere, hvordan det går med at indarbejde målene i deres nationale fattigdomsstrategier og andre nationale planer. For mig er det indlysende, at vi – donorerne – er underlagt den samme forpligtelse til at rapportere, hvor langt vi er kommet i forhold til de forpligtelser, der påhviler os.

Sidste år udarbejdede Danmark som det første donorland en samlet afrapportering i forhold til vores forpligtelser. Flere andre har fulgt trop, og jeg er glad for, at jeg med denne rapport kan præsentere den anden danske mål 8 fremskridtsrapport.

Jeg håber, at dette års rapport kan tjene ikke blot som en kilde til information, men også som en kilde til inspiration for andre lande til at yde en ekstra indsats.

Bertel Haarder
Minister for Integration og Udvikling

Indholdsfortegnelse

INTRODUKTION, DEL A, DEL B, DEL C

Introduktion

Baggrund	06
Rapportens struktur	08
Forkortelser	10

A: Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

A1 Bistand	12
A2 Handel og subsidier	16
A3 Gæld	19
A4 Miljø	21
A5 Arbejde til unge, adgang til medicin og moderne teknologi	25

B: Fælles indsatser

ANDRE INDSATSER OVER FOR UDVIKLINGSLANDENE

B1 Bistandens kvalitet og virkning	28
B2 Andre uformelle ressourcestrømme	30

C: Temaer

C1 Sundhed	34
C2 Uddannelse	36
C3 Ligestilling	38

2

0

1

5

Introduktion

BAGGRUND, STRUKTUR OG FORKORTELSER

BAGGRUND *2015 Målene*

I september 2000 vedtog 147 stats- og regeringschefer – og i alt 189 lande – FN's Årtusindeerklæring. Hermed blev de enige om at samarbejde om at sikre fred, sikkerhed og at bekæmpe fattigdom. Erklæringen samler en række sammenhængende og gensidigt forstærkende udviklingsmål til en global dagsorden. De otte såkaldte 2015 Mål sætter målene for menneskelig udvikling.

2015 Målene

1	Halvere fattigdommen
2	Sikre skolegang for alle børn
3	Sikre kvinder ligestilling
4	Nedbringe børnedødeligheden med to trediedele
5	Nedbringe dødeligheden blandt gravide og fødende kvinder med tre fjerdedele
6	Stoppe spredningen af hiv/aids og andre smitsomme sygdomme
7	Sikre et bæredygtigt miljø
8	Skabe et globalt partnerskab for udvikling

For de fleste mål er der opsat kvantitative delmål, som skal nås i løbet af en periode på 25 år – fra 1990 til 2015.

Derudover er der udvalgt passende indikatorer, så man kan overvåge fremskridt for hvert mål. En fælles liste på i alt 18 delmål og 48 indikatorer er blevet udarbejdet i samarbejde mellem FN, Verdensbanken, Den Internationale Valutafond (IMF), OECD og Verdenshandelsorganisationen (WTO).

Formålet er at sikre en fælles vurdering af og forståelse for status på 2015 Målene på både globalt, regionalt og nationalt niveau.

At nå målene

Overvågning af målopfyldelsen vil foregå på både globalt niveau og på landeniveau. På globalt niveau rapporterer FN's Generalsekretær årligt til FN's Generalforsamling om implementering af Årtusindeerklæringen, herunder fremskridt mod 2015 Målene. Hvert femte år laves der en mere omfattende rapport. Statusrapporterne skal være med til at sikre, at fattigdomsbekæmpelse fortsat vil stå øverst på udviklingsdagsordenen både nationalt og globalt.

På landeniveau skal statusrapporterne på 2015 Målene hjælpe til at engagere politiske ledere, vigtige beslutningstagere og mobilisere civilsamfundet, lokalsamfund, offentligheden og medierne. Dette gælder for både udviklingslandenes og donorlandenes rapporter. Donorlandenes rapporter tjener også som grundlag for en sammenligning af den bistand, som forskellige donorlande yder for at nå 2015 Målene.

I september 2003 udgav den danske regering som den første donor en 2015-statusrapport. Denne anden danske rapport er en opfølgning, som bl.a. er baseret på omfattende diskussioner inden for donorsamfundet om den bedste og mest informative tilgang til afrapportering. Derfor følger rapportens struktur i høj grad de samme grundregler som andre donorlandes rapporter, der enten allerede er udgivet eller er på vej.

FN's Hovedkvarter,
New York

Foto: Pressens Bild.

Introduktion

BAGGRUND, STRUKTUR OG FORKORTELSER

RAPPORTENS STRUKTUR

Del A fokuserer på de mål og delmål, som gælder for industrialiserede lande. De internationalt aftalte indikatorer, som knytter sig til disse mål og delmål, bliver brugt til at bedømme Danmarks fremskridt i forhold til at opfylde målene.

Afsnit A1 til A4 dækker delmål 12-15 og delmål 9 under følgende overskrifter: Bistand, handel og subsidier, gæld og miljø.

Afsnit A5 dækker delmål 16-18. I dette afsnit er der tale om en kvalitativ rapportering, fordi de indikatorer, der knytter sig til delmål 16-18, ikke er kvantitativt målbare i forhold til donorlandenes indsats.

Del B fokuserer på en række andre danske indsatsområder i forhold til udviklingslandene. Hovedoverskrifterne er bistandens virkning og andre ressourcestrømme fra Danmark til udviklingslande.

Del C dækker tre temaer, som er omfattet af de øvrige 2015 Mål: Sundhed, uddannelse og ligestilling.

De finansielle tal i rapporten er angivet i amerikanske dollars (USD). Hvis ikke andet er angivet, er det OECD's gennemsnitlige valutakurser for de pågældende år, der er blevet brugt til at omregne danske kroner til amerikanske dollars.

2015 Mål og delmål, som dækkes i rapporten

Mål 7. Sikre et bæredygtigt miljø

Delmål 9: Integrere principper for bæredygtig udvikling i landestrategier og -programmer og vende tabet af miljømæssige ressourcer

Mål 8. Skabe et globalt partnerskab for udvikling

Delmål 12: Videreudvikle et åbent, regelret, forudsigeligt, samt ikke-diskriminerende handels- og finansielt system.

Delmål 13: Tage hensyn til de særlige behov hos de mindst udviklede lande.

Delmål 14: Tage hensyn til de særlige behov hos udviklingslande uden adgang til havet og hos små udviklingslande, som er øer.

Delmål 15: Omfattende behandling af udviklingslandenes gældsproblemer gennem nationale og internationale mål for at gøre gæld holdbar på langt sigt.

Delmål 16: I samarbejde med udviklingslandene udvikle og gennemføre strategier for anstændigt og produktivt arbejde for unge.

Delmål 17: I samarbejde med medicinalfirmaer give udviklingslandene adgang til livsvigtig medicin til overkommelige priser.

Delmål 18: I samarbejde med den private sektor gøre fordelene ved den nye teknologi, især informations- og kommunikationsteknologien, tilgængelig.

Introduktion

BAGGRUND, STRUKTUR OG FORKORTELSER

FORKORTELSER

BNI	Brutto National Indkomst
BNP	Brutto National Produkt
CFCer	Chlorfluorkulbrinter
CO₂	Kuldioxid
DAC	OECD's Komité for Udviklingsbistand
DKK	Danske kroner
EFA	Uddannelse for Alle – Education for All
EU	Den Europæiske Union
FN	De Forenede Nationer
HIPC	De stærkt forgældede fattige lande – Heavily Indebted Poor Countries
ICPD	FN's konference om befolkning og udvikling
ICT	Informations- og kommunikationsteknologi
ILO	FN's arbejdsorganisation
IMF	Den Internationale Valutafond
NGO	Privat organisation – Non-Governmental Organisation
OECD	Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling – Organisation for Economic Cooperation and Development
TRIPs	Handelsrelaterede aspekter af den intellektuelle ejendomsret (WTO/UNCTAD)
UNAIDS	FN's AIDS-program
UNCTAD	FN's konference for handel og udvikling
UNEP	FN's miljøprogram

UNESCO	FN's organisation for uddannelse, videnskab og kultur
UNFPA	FN's for befolkningsfond
UNICEF	FN's børnefond
USD	Amerikanske dollars
WHO	Verdenssundhedsorganisationen
WTO	Verdenshandelsorganisationen

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

A1 BISTAND

Omfang

Danmark er fortsat blandt de førende donorer

I det seneste årti har Danmark været blandt de mest generøse af alle bistandsdonorer i OECD, når det gælder den andel af økonomien, som er afsat til udviklingsbistand. Op igennem 1990'erne lå den danske udviklingsbistand et pænt stykke over FN's mål om 0,7 procent af BNP, og der blev fastlagt et officielt dansk mål på 1 procent af BNP. I 2002 annoncerede den ny regering, at Danmark ikke længere vil arbejde mod en fast bistandsprocent, men fortsat vil være "blandt de førende" donorlande.

Siden slutningen af 1980'erne har næsten al Danmarks udviklingsbistand været gavebistand.

Ifølge OECD var det samlede beløb for dansk udviklingsbistand 1,747 milliard USD i 2003. Det svarer til 0,84 procent af BNI. Danmark er altså fortsat en af verdens førende donorer – nr. 2 på OECD's liste.

Tal for Danmark

Bistand i tal	1990	1995	2000	2002	2003
Bistand i tal/tal for Danmark	0,94	0,96	1,06	0,96	0,84
Statslig bistand til mindst udviklede lande som procent af BNI	0,37	0,30	0,34	0,32	-
Procentdel af total bilaterale bistand som er allokeret til basale sociale ydelser (grunduddannelse, primær sundhedspleje, ernæring, rent vand og sanitet) 1) + 2)	- (34)	6,5 (37)	5,6 (40)	7,8 (43)	(49)
Procentdel af statslig bistand til udviklingslande uden adgang til havet	16,6	18,3	18,9	18,1	-
Procentdel af statslig bistand til udviklingslande, som er øer	1,5	1,5	0,9	0,8	-
Multilateral bistands andel af samlet statslig bistand	40,7	44,9	38,5	36,8	41,0
Andel af bilateral bistand, som er ubundet	-	61,3	80,5	82,1	-

Kilder: 1990 – 2002: OECD. 2003: Udenrigsministeriet.

1) Beregnet som 2-årige gennemsnit 1997-98, 1999-2000 og 2001-2002.

2) De reelle tal i parentes. OECD-tallene reflekterer ikke den samlede danske bistand til de sociale sektorer, da de danske sektorprogrammer rapporteres til OECD som "programmer med flere formål".

Ved det Europæiske Råds møde i Barcelona i 2002 besluttede EU's medlemsstater så hurtigt som muligt at tage konkrete skridt for at nå FN's mål om at give udviklingsbistand på 0,7 procent af BNP. EU medlemmerne blev også enige om, at de medlemsstater, som endnu ikke opfylder minimumsmålet på 0,7 procent af BNP, skal øge deres bistand til mindst 0,33 procent i 2006. Målet er et fælles EU gennemsnit på 0,39 procent i 2006. Udviklingen efter 2002 gør, at det er meget sandsynligt, at EU når Barcelona-målene før 2006.

Kvalitet

Fattigdom er den største udfordring

Den primære udfordring for udviklingsarbejdet er at sikre, at både dansk udviklingsbistand og de internationale indsatser bidrager så effektivt og kompetent som muligt til at mindske fattigdommen i verden.

Dansk udviklingsbistand er allerede meget fattigdomsorienteret. Mere end 30 procent af den totale danske bistand gives til de mindst udviklede lande. Det er en større andel end for de fleste andre donorer. Fattigdomsorienteringen i dansk udviklingsbistand gør det naturligt at koncentrere en stor del af den bilaterale støtte om Afrika – det fattigste kontinent med en stigende andel af verdens fattige. I 2003 gik 58 procent af dansk bilateral bistand til Afrika.

Dansk bilateral bistand er koncentreret om få lande og gives primært til 15 programsamarbejdslande, som er blandt verdens fattigste lande. Disse lande er først og fremmest udvalgt på basis af studier af de pågældende landes behov og udviklingsmuligheder. Danmark lægger stor vægt på, at udviklingslandet selv forfølger en effektiv, fattigdomsorienteret politik med respekt for god regeringsførelse, demokrati og menneskerettigheder.

Fattigdomsorienteringen i Danmarks udviklingsbistand afspejles i valget af de 15 programsamarbejdslande: Bangladesh, Benin, Bhutan, Bolivia, Burkina Faso, Egypten, Ghana, Kenya, Mozambique, Nepal, Nicaragua, Tanzania, Uganda, Vietnam og Zambia.

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

En stor del af bistanden til programsamarbejdslandene er sektorprogramstøtte, hvor der er speciel vægt på at opbygge national kapacitet.

I 2003 blev 56 procent af den bilaterale bistand kanaliseret gennem 48 langsigtede sektorprogrammer. Hvor nationale forhold tillader det, kan bistanden gives som budgetstøtte, enten generel budgetstøtte eller støtte til sektorbudgetter.

49 procent af den bilaterale bistand blev i 2003 givet til sociale sektorer. Denne andel ventes at stige i kommende år.

Øget indsats for at nå 2015 Målene

Den danske regerings udviklingspolitiske prioriteter bygger på 2015 Målene. Det gælder ikke mindst følgende prioritetsområder:

- > At øge den bilaterale indsats inden for de sociale sektorer (vand og sanitet, uddannelse og sundhed) og fokusere den multilaterale indsats på globale sundheds- og befolknings-spørgsmål. Hermed bidrager bistanden til at nå mål 2: Sikre skolegang for alle børn, mål 4: Nedbringe børnedødeligheden med to trediedele og mål 5: Nedbringe dødeligheden blandt gravide og fødende kvinder med tre fjerdedele.
- > Indsatser for at bekæmpe hiv/aids, som relaterer sig direkte til mål 6: Stoppe spredningen af hiv/aids og andre smitsomme sygdomme.
- > Fokuserer bistanden på fattigdomsbekæmpelse, som bidrager til at opfylde mål 1: Halvere fattigdommen.
- > Fokuserer på kvinder i udviklingsprocessen, som bidrager til at opfylde mål 3: Sikre kvinder ligestilling.
- > Styrke miljøindsatsen, som relaterer sig til mål 7: Sikre et bæredygtigt miljø.

En stor del af regeringens andre prioriteter bidrager til at opfylde mål 8: Skabe et globalt partnerskab for udvikling. Det gælder bl.a. det stærke fokus på samarbejde med den private sektor, handel og udvikling, harmonisering og afbinding af statslig udviklingsbistand.

Derudover skal den danske multilaterale indsats bidrage til, at udviklingslandene bliver fuldt inddraget i internationalt politisk og økonomisk samarbejde. Omdrejningspunktet for denne indsats er arbejdet med at sikre effektivt samarbejde mellem de internationale organisationer i forbindelse med udviklingen af nationale strategier for fattigdomsbekæmpelse.

Det gælder for eksempel de mindst udviklede landes strategier for fattigdomsbekæmpelse (PRSPs – Poverty Reduction Strategy Papers).

Pige på marked i
slumkvarteret Nima i
Accra, Ghana

Foto: Jørgen Schytte.

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

A2 HANDEL OG SUBSIDIER

De fattigste lande møder alvorlige handelsbarrierer

Siden afslutningen af 2. Verdenskrig har internationale handelsforhandlinger ført til fjernelse af mange af de barrierer, som tidligere begrænsede den internationale varehandel. Ikke desto mindre er der stadig betydelige handelsbarrierer, som ofte skader de fattigste lande. Hvor de mest udviklede af udviklingslandene har været i stand til at få del i den internationale handel, halter de mindst udviklede lande langt bag efter.

Fra 1950 til 2000 faldt de mindst udviklede landes andel af den totale globale eksport fra tre procent til lige over 0,5 procent. Og 52 procent af denne beskedne andel var fordelt på kun 3 lande – Yemen, Bangladesh og Angola.

Som medlem af EU deltager Danmark i den fælles handels- og landbrugspolitik. Derfor vil de handelsdata, der er relevante for denne del af rapporteringen, blive præsenteret i en fælles EU 2015 Mål-rapport, som forventes færdig i starten af

Aktivitet på havnen i
Cotonou, Benin

Foto: Jørgen Schytte.

2005. I dette afsnit præsenteres imidlertid det danske syn på udfordringerne på dette område.

Dansk strategi for handel og udvikling

I forbindelse med et initiativ taget under det danske EU formandskab i 2002 lancerede den danske regering en omfattende strategi for at integrere handels- og udviklingspolitik.

Strategien sætter klare mål og retningslinier for Danmarks støtte til udviklingslandenes bestræbelser på at drage fordel af den internationale handel. Målet er at sikre, at forskellige initiativer på området ikke er i konflikt, men derimod gensidigt støtter hinanden.

Strategien angiver hovedtrækkene i dansk bistand til udviklingslandene inden for følgende fire områder:

- > Deltagelse i internationale handelsforhandlinger
- > Tilegnelse af kapacitet til at implementere aftaler og levere resultater
- > Fuld udnyttelse af markedsadgang
- > Opnåelse af et udviklingsorienteret resultat af den igangværende Doha-Runde under Verdenshandelsorganisationen (WTO)

Denne dagsorden forfølges både multilateralt og bilateralt. Udviklingslandenes effektive deltagelse i de kommende forhandlinger i Doha-Runden støttes af Danmark. Men effektiv deltagelse er ikke nok i sig selv. Udviklingslandene må også være i stand til at drage fordel af de resultater, som opnås.

Danmark ønsker at fremme brug af udviklingsbistand til initiativer, som skal sikre gennemførelsen af internationale handelsaftaler. En række af de multilaterale organisationer som WTO har også en vigtig rolle at spille på dette område.

Danmark har bl.a. øget sin støtte til handelsrelateret teknisk bistand til de mindst udviklede lande ved at bidrage til WTO's generelle trust fund og den Integrerede Ramme for en række internationale organisationers handelsrelaterede bistand til de mindst udviklede lande. Det danske bidrag blev øget fra 3,8 millioner USD i 2003 til 6,8 millioner USD i 2004.*

* DKK/USD vekselkurs: OECD/DAC gennemsnit 2003 (6,5766).

Derudover vil den bilaterale bistand blive brugt til at give landespecifik støtte til implementering af handelsaftaler og kapacitetsopbygning.

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

De mindst udviklede lande har i en årrække haft ganske favorabel adgang til mange udviklede landes markeder. Men de har kun formået at drage marginal fordel af denne adgang. Ofte er det nødvendigt med reformer på både makro- og sektorniveau, hvis udviklingspotentialet i det internationale handelssystem skal udnyttes fuldt ud.

Behovet for reformer er dog ikke kun begrænset til udviklingslandenes handelssystemer. Reformerne skal være del af den bredere udviklingsdagsorden, som sigter mod at fremme bl.a. god regeringsførelse og omfordeling af rigdom. Det er specielt nødvendigt, hvis de mest sårbare grupper skal drage fordel af international handel.

Den danske bistand inden for handel og udvikling er baseret på landenes fattigdomsstrategier. Indtil nu har handel ikke været integreret i de nationale fattigdomsstrategier. Men der er reelle muligheder for at inkludere disse emner i den brede offentlige debat om politik og strategi for at mindske fattigdommen.

Den bilaterale tekniske bistand til handelsområdet fokuserer på tre pilotlande: **Ghana, Tanzania og Vietnam**. Bistanden har forskellige former, fx:

- > Integration af handelsaspektet i sektorprogrammerne
- > Støtte til den private sektor med henblik på at udnytte fordelene i eksisterende handelsaftaler
- > Støtte til komplementære initiativer

Erfaringer fra disse lande skal senere fungere som udgangspunkt for at styrke handelsindsatsen i andre partnerlande.

Derudover vil Danmark arbejde på at sikre, at udviklingshensyn bliver fuldt integreret i det regelsæt, som styrer den globale handel. Derved bliver handels- og udviklingspolitik integreret på tværs af alle de områder, som er på dagsordenen i Doha-Runden. Derfor har Danmark identificeret centrale faktorer, som skal hjælpe til at møde udviklingslandenes forventninger inden for hvert område af Doha-forhandlingerne.

Med hensyn til markedsadgang er den danske politik, at de fattigste lande bør modtage den største reduktion af tolden.

Færre handelsbarrierer – indsatsområder

På landbrugsområdet arbejder Danmark for en betydelig reduktion af specielt de industrialiserede landes handelsforvridende subsidier og sigter mod en total udfasning af eksportstøtte. Udviklingslandene skal dog fortsat have mulighed for at give midlertidig støtte til deres landbrugssektorer som en del af de overordnede strategier for fattigdomsbekæmpelse og udvikling.

Derudover arbejder Danmark på at sikre implementeringen af Tekstil- og Beklædningsaftalen så hurtigt som muligt før 2005. Dette vil fjerne de kvantitative restriktioner inden for denne branche.

Med hensyn til anti-dumping støtter Danmark etableringen af mere enkle og mere præcise regler, som tager hensyn til udviklingslandenes specielle behov.

Ud over den tidligere nævnte holdning til landbrugsstøtten støtter Danmark også reduktion af og – hvis muligt – afskaffelse af statsstøtte til fiskeri, som skader bæredygtigheden af fiskebestanden.

I diskussionerne om handelsrelaterede aspekter af intellektuelle ejendomsrettigheder, de såkaldte TRIPs, er Danmark aktivt engageret i at finde løsninger, som i videst mulig omfang tager hensyn til udviklingslandenes behov for adgang til medicin mod smitsomme sygdomme, samtidig med at behovet for at udvikle ny medicin også tilgodeses. Dette emne behandles mere indgående i kapitel A5.

Dansk støtte til gældslettelse

Danmark var blandt de første lande, som anerkendte, at de fattigste og mest forgældede landes gældsproblemer kun kunne løses ved at reducere gældens størrelse.

Derfor støttede Danmark også Gældsinitiativet for de stærkt forgældede fattige lande (HIPC) helt fra begyndelsen i 1996. Og Danmark forpligter sig stadig til, at initiativet bliver gennemført fuldt ud.

A3
GÆLD

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

Efter vedtagelsen af en UNCTAD resolutionen i 1978 begyndte Danmark at eftergive tilbagebetalinger på statslån til de mindst udviklede lande. Ved det Sociale Topmøde i København i 1995 eftergav Danmark samtlige statslån til de mindst udviklede lande.

Indikatorer relateret til gæld	Tal for Danmark			
	1990	1995	2000	2002
Eftergivelse af gæld som en procentdel af statslig udviklingsbistand	1,7	10,8	0,0	3,0
HIPC gældslettelse som en procentdel af statslig udviklingsbistand	-	-	1,3*	1,7
Gavebistand (% af samlet statslig bistand)	98	98	98	96

* 2001

Kilde: OECD

* DKK/USD – vekselkurs: OECD/DAC gennemsnit 2003 (6,5766).

** DKK 815 millioner fordelt over flere år. DKK/USD vekselkurs: OECD/DAC gennemsnit 1996 (5,7982)

Indtil videre har Danmark eftergivet statslån for 0,7 milliarder USD og eksportkreditter for 0,26 milliarder USD.*)

Op til Gældsinitiativet (HIPC) i 1996 bistod Danmark en række af de fattigste udviklingslande med at afdrage deres gæld til de internationale finansielle institutioner. Denne støtte beløb sig til 140 millioner USD.**)

Derudover har Danmark ydet store bidrag til den Internationale Valutafonds facilitet for udlån på særligt favorable vilkår til lavindkomstlande (PRGF) og til HIPC trustfonden, som administreres af Verdensbanken.

Gældsreduktion bør fortsat reserveres til de fattigste, stærkt forgældede lande. Samtidig mener Danmark dog, at der bør være større opmærksomhed på de individuelle landes behov for finansiering. Hensigten er at undgå, at de lande, der allerede har draget fordel af HIPC processen, ender i en gælds-fælde igen. Der bør bl.a. være øget opmærksomhed på udviklingslandenes kapacitet til at håndtere egen gæld. Derfor vil Danmark arbejde for, at Verdensbanken og den Internationale Valutafond giver teknisk bistand, som sigter mod at integrere gældshåndtering i formuleringen af den makroøkonomiske politik.

Miljømæssig bæredygtighed

Nationale og internationale initiativer

Den danske indsats for at nå 2015 Mål nr. 7 kombineres med indsatsen for at nå de mål, som blev sat ved Verdenstopmødet for Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i 2002. Målene fra Johannesburg anses for at supplere Mål 7. På det nationale niveau er regeringen gået i gang med at implementere Danmarks strategi for bæredygtig udvikling, som blev præsenteret på topmødet i Johannesburg.

Den danske strategi for bæredygtig udvikling baserer sig på otte mål og principper:

1. Vi skal udvikle velfærdssamfundet og bryde båndet mellem vækst og påvirkning af miljøet.
2. Vi skal skabe et sikkert og sundt miljø for alle og opretholde et højt beskyttelsesniveau
3. Vi skal sikre høj biologisk mangfoldighed og beskytte økosystemerne
4. Vi skal udnytte ressourcerne
5. Vi skal handle på internationalt niveau
6. Vi skal sikre, at miljøhensyn indgår i alle sektorer
7. Vi skal sikre, at markedsstrukturen understøtter bæredygtig udvikling
8. Vi skal opnå, at bæredygtig udvikling er et fælles ansvar, og vi skal måle fremskridt

Der er blevet lavet en handlingsplan for Danmarks opfølgning på Johannesburg topmødet. Handlingsplanen fokuserer på udviklingssamarbejde og samarbejdet i internationale organisationer. Blandt planens hovedmål er:

- > En integreret opfølgning på de store FN-konferencer med 2015 Målene som generel ramme, og med FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) som bidragende til denne integration.
- > Integration af miljøhensyn i udviklingslandes fattigdomsstrategier og i bilateralt og multilateralt udviklingssamarbejde.

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

- > Styrkelse af international miljøregulering, herunder tættere samarbejde mellem multilaterale miljøaftaler og fremme af udviklingslandenes kapacitet til at implementere aftalerne.

Ifølge handlingsplanen arbejder Danmark for:

- > Integreret forvaltning af vandressourcer i udviklingslande før 2005. Dette er en vigtig forudsætning for at nå 2015 Målene og målene fra Topmødet i Johannesburg om fattigdom, drikkevand og sanitet, sult, slum, sundhed og miljø.
- > At prioritere vand, sanitet og sundhedsprogrammer i bilateralt udviklings samarbejde højere.
- > At fremme adgang til bæredygtig energi i udviklingslande, bl.a. ved at arbejde for etableringen af en finansieringsfacilitet for den Europæiske Unions energiinitiativ.
- > At prioritere internationale indsatser for at bekæmpe smitsomme sygdomme og bidrage til at begrænse negativ miljøpåvirkning af sundheden gennem en integreret tilgang til håndtering af vand, landbrug, energi og kemikalier.
- > At støtte bæredygtig forvaltning af naturressourcer og bæredygtig landbrugsudvikling som del af indsatsen for at nå 2015 Målene og Johannesburg Topmødets mål om fattigdomsbekæmpelse og reduktion af tabet af biologisk mangfoldighed.
- > At give fortsat støtte til initiativer, som fremmer bæredygtig produktion og bæredygtige forbrugsmønstre gennem udviklingsbistand.

Sideløbende med handlingsplanen er der blevet udarbejdet en strategi for Danmarks miljøsamarbejde med udviklingslandene. Strategien opstiller mål og aktiviteter for bilaterale og multilaterale indsatser. Den redegør for, hvilke organisationer, der prioriteres, hvilke lande der er målgruppen, hvilke sektorer der prioriteres, så vel som hvilke aktiviteter, der skal medvirke til at "mainstreame" miljødimensionen i perioden 2004-2008.

Den Globale Miljø Facilitet (GEF) og FN's Miljøprogram (UNEP) er blandt de multilaterale organisationer, som modtager store finansielle bidrag fra den danske regering. Med sine frivillige bidrag til UNEP er Danmark konstant blandt de ti største donorlande til organisationen.

Skovbrug og beskyttelse

I 1989 besluttede Folketinget, at det danske skovdække skulle fordobles inden for en trægeneration (80-100 år). Heraf skal halvdelen være ejet af staten og den anden halvdel af private. Danmark har indført generel beskyttelse af de vigtigste naturtyper, herunder heder, søer og vandløb.

Som et pilotprojekt blev syv områder i 2004 udpeget som nationalparker.

Tal for Danmark

Indikatorer relateret til skovbrug og beskyttelse

	1990	1995	2000
Procentdel af landarealet, som er dækket af skov	10,5	-	10,7
Procentdel af overfladeområdet, som er beskyttet for at bevare biologisk mangfoldighed	-	0,32	-

Energi og klima

Danmarks energiforbrug set i forhold til bruttonationalproduktet faldt med 16 procent fra 1990 til 2002.

Den største udfordring i de kommende år er fortsat afkobling af energiforbrug fra økonomisk vækst. Det skal bl.a. ske ved forbedringer inden for både produktion, omstilling fra kul-kraft til vedvarende energikilder og forbrug af energi på en omkostningseffektiv måde, primært ved brug af markedsinstrumenter.

Der er ingen klar tendens i udledning af CO₂ pr. indbygger inden for det sidste årti. Dette skyldes primært Danmarks rolle på det nordiske elektricitetsmarked. Hvis CO₂ udledninger reguleres for udveksling af elektricitet mellem de nordiske lande og temperaturvariationer fra år til år, er tendensen i CO₂ pr. indbygger et fald på 16 procent fra 1990 til 2002.

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

Med Danmarks ratificering af Kyoto Protokollen er den største udfordring forude at reducere den totale udledning af drivhusgasser med 21 procent i perioden 2008-2012. At nå dette mål på den mest omkostningseffektive måde er også en udfordring.

Indikatorer for energi, CO₂ udledninger og ozonnedbrydning

Tal for Danmark

	1990	1995	2000	2002
Energiforbrug (kg olie equivalent) pr. \$1 BNP	0,172	0,171	0,144	0,144
Udledning af CO ₂ (1.000 ton pr. indbygger)	10,25	11,72	9,92	10,09
Forbrug af ozonnedbrydende CFC gasser (tons)	3520*	3	5	1

Kilde: Energistyrelsen (energi forbrug), Danmarks Statistik (BNP og befolkning) og Danmarks Miljøundersøgelser (udledning af CO₂)

* Her er der brugt data for 1989, fordi 1990 data ikke er tilgængelige. Kilde: Miljøstyrelsen.

Skorsten i Danmark

Foto: Bo Nymann.

Siden den første danske CO₂ handlingsplan blev vedtaget i 1990, er flere CO₂ reducerende politikker og initiativer blevet implementeret, f.eks. tiltag for at fremme effektiv brug af energi, øget brug af kombineret kraftvarme og el samt vedvarende energikilder. For at nå målet under Kyoto Protokollen på den mest effektive måde, vil Danmark gøre brug af protokollens fleksible mekanismer som supplement til de nuværende og fremtidige nationale aktiviteter på klimaområdet.

Som det klart fremgår af tabellen, er brugen af ozonlagnedbrydende CFC gasser næsten udfaset i Danmark.

Den fremtidige udfordring er derfor først og fremmest at forhindre udledninger til atmosfæren af de ozonlagnedbrydende substanser, som findes i udtjent udstyr og materialer.

Derudover vil der blive givet støtte til udviklingslandes bestræbelser på at udfase stoffer, som nedbryder ozonlaget. For CFC gasserne er udfordringen at

udfase de få lovlige brugsfunktioner, der er tilbage, bl.a. i astmasprays og laboratoriearbejde.

Udfasningen af ozonlagsnedbrydende stoffer i Danmark er en succeshistorie. Succesen kan tilskrives Montreal Protokollen og en positiv holdning fra den danske offentlighed og industri. En holdning, som er båret af en fælles bekymring for konsekvenserne af nedbrydning af ozonlaget.

Ordentligt arbejde til unge

Danmark bakker op om ILO's "Ordentligt Arbejde Dagsorden"

I 2001 bad FN's Generalsekretær ILO om at fremme ordentligt og produktivt arbejde for unge inden for rammerne af FN's Netværk for Ungdomsbeskæftigelse.

Danmark har i mange år støttet ILO's "Ordentligt Arbejde Dagsorden" både som bidragsyder til budgettet og gennem substantielle ekstrabevillinger til teknisk bistand. Et af de fire strategiske formål under "Ordentligt Arbejde Dagsorden" er at "skabe større muligheder for kvinder og mænd for at sikre ordentlig beskæftigelse og indkomst". Der er speciel opmærksomhed på udviklingen af færdigheder, unges uddannelsesbehov og jobskabelse for unge.

Afskaffelse af børnearbejde har i flere år været et prioritetsområde for Danmarks støtte under den danske programsamarbejdsaftale med ILO. Mere end halvdelen af bidragene for 2004-2005 vil blive givet til programmer, som sigter mod at afskaffe børnearbejde. At forhindre og afskaffe børnearbejde er tæt forbundet med at skabe ordentligt og produktivt arbejde for unge mennesker. Ved at trække børn væk fra de værste former for børnearbejde, holde dem i skole, give dem god uddannelse og træning, både i det formelle og uformelle uddannelsessystem, så vel som rådgivning og beskæftigelsesvejledning, baner man vejen for ordentlig beskæftigelse og indkomst, når de vokser op. Bekæmpelse af børnearbejde har således en stor indvirkning på kampen mod fattigdom. Det fører til meget lysere fremtidsudsigter for de unge mennesker med muligheder for bedre jobs og et bedre liv.

Medicin som kan betales

Kommende regulering skal lette fattige landes adgang til medicin

Forbedret adgang til medicin diskuteres af medlemmer af WTO i relation til de såkaldte TRIPs aftaler (handelsrelaterede

A5
PRODUKTIVT
ARBEJDE FOR
UNGE, ADGANG
TIL MEDICIN OG
NY TEKNOLOGI

A. Udfordringer for Danmark

MÅL OG DELMÅL FOR INDUSTRIALISEREDE LANDE

aspekter af intellektuelle ejendomsrettigheder). Danmark lægger stor vægt på denne debat.

På WTO Ministermødet i Doha i 2001 vedtog man en aftale om TRIPs. Den 30. august 2003 blev man i forlængelse heraf i WTO enige om de specifikke juridiske ændringer, som gør det lettere for fattige lande at importere billigere generisk medicin fremstillet under tvangslicens, hvis de ikke er i stand til at producere medicinen selv. Alle medlemmer af WTO har ansvar for at indføre disse beslutninger i deres nationale lovgivning. De første skridt skal tages af lande, som fremstiller medicin. Disse lande bliver nødt til at skabe et nyt lovgrundlag i deres patentlovgivning for at kunne udstede tvangslicenser til eksport i henhold til de betingelser, som er indeholdt i WTO beslutningen. Det forventes, at en EU Rådsforordning med dette formål vil blive fremlagt i anden halvdel af 2004.

Det bør bemærkes, at EU (ved Rådsforordning nr. 953 af 26. maj 2003) har etableret mekanismer, som forbedrer forholdene for den del af medicinalindustrien, som eksporterer vigtige medicintyper til fattige lande til lave priser. Forordningen har til hensigt at undgå parallel import til EU af visse vigtige medicintyper – samtidig med, at producenterne får mulighed for at øge udbudet af medicin til lavere priser, når de sælger til fattige lande.

Kommunikationsteknologi

ICT som et redskab til fattigdomsbekæmpelse

Inden for de senere år har informations- og kommunikationsteknologiens (ICT) rolle i fattigdomsbekæmpelse fået en central placering i den internationale udviklingspolitik.

Et vigtigt eksempel herpå er Verdenstopmødet om Informationssamfundet (WSIS World Summit on the Information Society), som blev afholdt i Geneve i december 2003. Det næste topmøde afholdes i Tunis i 2005.

Danmark støtter integrationen af ICT i bestræbelserne på at reducere fattigdom. Danmark er involveret i at dokumentere sammenhængen mellem ICT og udvikling og støtter arbejdet med at fremme udbredelsen af ICT i de forskellige sektorer. ICT indgår allerede i danske udviklingsaktiviteter både på projekt- og programniveau.

Danidas Privat Sektor Program administrerer en række initiativer, som stimulerer brugen af informations- og kommunikationsteknologi i forbindelse med erhvervsudvikling.

ICT aktiviteter er inkorporeret i programmer i Vietnam og Mekong-deltaet i landbrugs-, fiskeri- og vandsektorerne. ICT bliver også brugt i et landbrugsprogram i Bangladesh. Derudover er man ved at introducere brug af ICT i uddannelsessektoren i Nepal, Afghanistan og Bhutan. Der er et potentiale for at styrke ICT-baseret fjernundervisning, specielt i forbindelse med undervisning af lærere og sprogundervisning.

Computerundervisning på en teknisk skole i Ndola, Zambia

Foto: Jørgen Schytte.

B Fælles initiativer

ANDRE INITIATIVER OVER FOR UDVIKLINGSLANDENE

B1 **BISTANDENS** **EFFEKTIVITET**

Effektivitetsfremmende initiativer

Bistandens effektivitet er fortsat et centralt hensyn i Danmarks udviklingspolitik. Dansk bistand tager udgangspunkt i partnerlandets og partnerorganisationernes egne prioriteter, planer og budgetter. Det fremgår både af den overordnede strategi for dansk udviklingssamarbejde "Partnerskab 2000" og af regeringens rullende strategiske femårsplan for dansk udviklingsbistand, senest 2005-2009.

Udenrigsministeriet (Danida) har iværksat en række initiativer for at gøre organisationen bedst muligt til at styrke bistandens effektivitet. I September 2003 lancerede ministeriet en omfattende decentralisering af administrationen af den bilaterale bistand.

Hovedmotiverne er at fremme effektiviteten og at bringe beslutningsprocesser tættere på partnerne. Den nationale indsats harmoniseres og strømlines med det mål at forbedre kvaliteten og effektiviteten af de dansk støttede programmer. En decentralisering af administrationen af den multilaterale bistand vil blive gennemført i 2004/2005.

Ny afdeling for kvalitetssikring

Parallelt med decentraliseringen afsluttede Udenrigsministeriet i 2003 en omfattende gennemgang af retningslinier og ledelsesredskaber i dansk udviklingsbistand for at opdatere og fokusere retningslinierne på hovedområder – som f.eks. fattigdomsbekæmpelse og harmonisering.

Der er etableret en afdeling for kvalitetssikring, som har fået i opdrag at vurdere repræsentationernes indsats og sikre forsat tilpasning af retningslinierne i takt med, at harmoniseringsdagsordenen udvikler sig.

Nye planlægnings- og rapporteringsprocedurer afspejler, at der lægges større vægt på resultatorienteret ledelse i administrationen af den bilaterale danske udviklingsbistand.

Det indebærer blandt andet, at der sættes specifikke mål for harmonisering i landeprogrammerne. I dialogen med multilaterale partnerorganisationer har Danmark gjort sig til talsmand for en tilsvarende styrkelse af resultatorienterede ledelsessystemer.

Forslag til fælles evalueringer af multilateral bistand

Danmark har i OECD/DAC fremlagt et forslag om at gennemføre fælles evalueringer af multilaterale bistandsorganisationer. Formålet er at fremme overordnet overvågning og evaluering af de multilaterale organisationer, samtidig med at transaktionsomkostningerne for de enkelte organisationer begrænses. Evalueringerne bør primært tage udgangspunkt i organisationernes egne overvågnings- og evalueringssystemer kombineret med eksterne vurderinger. Hensigten er at forbedre dækningen og effektiviteten af evalueringerne. Det er også målet at fremme samarbejdet mellem multilaterale og bilaterale donorer om evalueringer.

Partnerlande har i internationale fora gentagne gange opfordret til større sammenhæng mellem donororganisationernes politikker og de faktiske aktiviteter i marken. Danmark søger at møde denne udfordring ved at opsætte konkrete mål, ved at gennemføre kvalitetssikring og ved at træne og videreudanne medarbejdere.

Det er en hovedudfordring at sikre, at medarbejdere i såvel donorlande som partnerlande har den nødvendige kapacitet til at realisere principperne om harmonisering i praksis. Der er etableret en arbejdsgruppe i OECD/DAC, som er et vigtigt forum for erfaringsudveksling og videnopbygning på dette område. Et separat nordisk initiativ sigter på at etablere fælles lokale kurser for donorer og partnere.

Der kan spores fremskridt i landenes ejerskab af harmoniseringsdagsordenen i de fleste af Danmarks programsamarbejdslande. Det er dog vigtigt at overvåge, om disse bestræbelser giver sig udslag i en reduktion af transaktionsomkostningerne, specielt for partnerregeringerne, ligesom det er vigtigt at vurdere, hvilke yderligere initiativer, der kan iværksættes for at fremme processen.

Harmonisering-i-praksis – Zambia

I 2003 underskrev syv donorer en aftale med Zambias regering. Aftalen pålægger både donorer og modtagerlandet en række forpligtelser for at fremme harmonisering og for at bane vej for en forbedret koordinering og en mere effektiv bistand. Siden aftalen blev underskrevet har den zambianske regering taget ejerskab til processen, og i marts 2004 underskrev Zambia en ny aftale med en bredere gruppe af ti donorer for at fremme processen yderligere.

B Fælles initiativer

ANDRE INITIATIVER OVER FOR UDVIKLINGSLANDENE

Harmonisering og tilpasning

Fælles handlingsplan om harmonisering

Rom Deklarationen fra februar 2003 forpligter donorlande til at respektere partnerlandenes udviklingsprioriteter og til – i samarbejde med andre donorer – at harmonisere indsatsen på grundlag af partnerlandets egne procedurer. Hensigten er at fremme partnerlandets ejerskab til udviklingsprocessen og at reducere den byrde, som administrationen af bistanden pålægger dem.

Som opfølgning på Rom Deklarationen har Danmark sammen med Finland, Irland, Holland, Norge, Sverige og England ("Nordisk+ gruppen") tiltrådt en fælles handlingsplan om harmonisering. Handlingsplanen består af en række strategiske og konkrete initiativer, som med fokus på landniveau skal fremskynde og lette harmoniserings- og tilpasningsprocessen. Som et konkret resultat kan nævnes udviklingen af retningslinjer for samfinansieringsarrangementer. Disse retningslinjer er efterfølgende blevet generelt accepteret blandt OECD-landene.

Afbinding af bistand

Udviklingsbistand skal være så effektiv som mulig. Derfor bør den i princippet ikke bindes til betingelser om indkøb af varer og tjenester i donorlandene. Som et konkret skridt mod afbinding besluttede den danske regering, at danske indkøb af varer og tjenesteydelser til brug i bistandssammenhæng fra og med 2004 er omfattet af EU's tjenesteydelsesdirektiv. Danmark støtter endvidere de fortsatte bestræbelser på afbinding i OECD/DAC og i EU-regi.

B2 UOFFICIELLE RESSOURCE- OVERFØRSLER

Pengeoverførsler

Lettelse af finansielle transaktioner uden at gå på kompromis med sikkerhed

Globalt set vurderes det, at uofficielle pengeoverførsler til udviklingslandene fra folk, som arbejder uden for deres hjemland, langt overstiger udviklingsbistanden. Som man kan se af tabellen herunder, gælder dette faktum ikke for Danmark, selv om disse overførsler har været stigende i de senere år.

Det er en afgørende udfordring at sikre, at udviklingseffekten af disse pengestrømme maksimeres. Midlerne bliver ofte sendt til middelklasseborgere i udviklingslande og ikke til de fattige. Det bør undersøges yderligere, hvordan man i videre omfang sikrer, at private pengestrømme kanaliseres ind i projekter, som har en udviklingsfremmende effekt.

Det er blevet sværere at fremme disse ressourceoverførsler i de seneste år. Det skyldes primært anti-terrorlovgivningen, fordi den berører procedurerne for pengeoverførsler. Fremover må man kombinere behovet for mekanismer, der fremmer ubesværede pengeoverførsler, med behovet for at bekæmpe finansiering af terrorisme.

Indikatorer for uformelle ressourcestrømme	Tal for Danmark			
	1990	1995	2000	2002
Omfang af migranternes pengeoverførsler (millioner USD)	-	-	243	297
Omfang af udenlandske investeringer i udviklingslande (millioner USD)*	59	74	140	472
Udenlandske investeringer i udviklingslande som procentdel af BNI*	0,05	0,05	0,08	0,29
Private organisationers bidrag som en procentdel af BNI	0,02	0,02	0,02	-

Kilde: IMF, OECD (remittances; Danmarks Statistik)

* Beregnet som gennemsnit i 3-års perioder, 1989-1991, 1994-1996, 1997-1999 og 2000-2002.

Udenrigsministeriet har finansieret et forskningsprojekt fra 2001 til 2003 om migration. Projektet blev udført af Institut for Internationale Studier og undersøgte bl.a. udviklingsdimensionen af migranternes pengeoverførsler til hjemlandet. Undersøgelsen var baseret på en global analyse suppleret med landestudier af Marokko og Somalia/Somaliland.

NGO bistand

Mere end 1 milliard kroner administreres af NGO'er

Selv om der ikke er krav om egenfinansiering, yder danske NGO'er deres egne bidrag både til udviklingsprojekter og til humanitære aktiviteter. For de mindre NGO'er sker dette ikke mindst som frivilligt arbejde kombineret med projekt- og oplysningsaktiviteter. Flere af de større NGO'er skaffer egenfinansiering ved hjælp af indsamlinger og medlemskontingenter.

I 2000 skaffede de seks NGO'er, som har rammeaftaler med Udenrigsministeriet, og som administrerer en substantiel del af NGO bistanden, egne indtægter i størrelsesordenen 29,3 millioner USD – svarende til ca. 20 procent af deres samlede omsætning. I 2003 var tallet steget til 43,9 millioner USD.

I 2003 modtog danske NGO'er omkring 131,7 millioner USD fra det statslige udviklingsbudget. Det satte dem i stand

B Fælles initiativer

ANDRE INITIATIVER OVER FOR UDVIKLINGSLANDENE

Dansk NGO-projekt i
Catandica, Mozambique

Foto: Lars Grundwald.

til at udføre aktiviteter i udviklingslande, særligt inden for fattigdomsbekæmpelse og med det udtalte mål at fremme folkelig deltagelse i udviklingsprocessen. Derudover modtog de 42,1 millioner USD i støtte til humanitære aktiviteter.

Den vigtigste udfordring for NGO'erne er at højne kvaliteten af deres bistand. De skal fokusere på at styrke kapacitetsopbygning i lokale civilsamfund i udviklingslandene, samtidig med at de skal bevare og videreudvikle den almindelige viden i Danmark om udviklingslande og udviklingsbistand.

Folkelig forankring skal styrkes

Danske NGO'er skal også investere betydelig energi og ressourcer i at leve op til de strengere krav vedrørende professionel måling og evaluering for at sikre kvaliteten og effektiviteten af deres bistand. Flere NGO'er har desuden behov for mere systematisk at styrke deres folkelige forankring.

På baggrund af deres nære forbindelse med det danske civilsamfund, har danske NGO'er et godt udgangspunkt for at etablere arbejdsrelationer og partnerskaber med civilsamfund i udviklingslande og herigennem styrke disse.

C Temaer som relaterer sig til 2015 Målene

Mål 1 til 6, og i en vis udstrækning også Mål 7, udgør forpligtelser for udviklingslandene til at sikre, at deres nationale fattigdomsstrategier og budgetter udformes med sigte på at styre udviklingsprocessen over mod implementering af 2015 Målene. Mål 8 rummer den tilsvarende pligt for donorlandene til at yde teknisk og finansiel bistand – og bistand inden for en lang række andre områder – til udviklingslandenes bestræbelser på at implementere de første syv mål.

De foregående afsnit af denne rapport har præsenteret status for Danmarks implementering af sine forpligtelser under Mål 8. Det skal dog understreges, at den overordnede danske udviklingsstrategi er etableret i lyset af Årtusindeerklæringen i sin helhed. Derfor er den danske udviklingspolitik, multilateral såvel som bilateral, tæt forbundet ikke kun til Mål 8, men også med hvert af de første syv 2015 Mål. Del C i denne rapport behandler tre emner, hvor dansk udviklingspolitik er tæt styret af 2015 Målene: Sundhed, uddannelse og ligestilling.

C1 **SUNDHED**

Mødre og børns sundhed og kampen mod hiv/aids

Tre ud af otte 2015 Mål handler om sundhed. Disse mål opstiller specifikke delmål for at nedsætte dødeligheden blandt gravide og fødende, at bekæmpe hiv/aids og andre smitsomme sygdomme og at nedbringe børnedødeligheden.

Forbedring af sundhedsforhold, herunder kampen mod hiv/aids, og befolkningsspørgsmål udgør hovedprioriteter i regeringens vision for nye prioriteter i den danske udviklingsbistand 2005 – 2009 ”Sikkerhed, vækst – udvikling”. Dette afspejler den vægt, som den danske regering tillægger opnåelsen af 2015 Målene.

Den danske bistand på sundhedsområdet er fokuseret på at opbygge stærke nationale systemer, som er i stand til at stille helt basale sundhedsydelser til rådighed for befolkningerne. Velfungerende sundhedssystemer på centralt og regionalt niveau ses som en forudsætning for både basal sundhedspleje og for mere sygdomsspecifikke programmer.

Selvom seksuel og reproduktiv sundhed – og rettigheder – ikke nævnes direkte i 2015 Målene anser Danmark implementering af ICPD handlingsprogrammet som centralt for at nå 2015 Målene.

Forventet stigning i bistand til sundhed

Danmark støtter sundhedssektoren i syv af de femten programsamarbejdslande, som modtager dansk bistand. Støtten kanaliseres gennem nationale sektorprogrammer og tager fat på emner som sundhedssektorreform og regional sundhedspleje. I 2003 gik 11 procent af den danske bilaterale støtte til sundhed, og dette tal forventes at stige til 12 procent i 2008.

Hiv/aids epidemien påvirker i stadig stigende grad udviklingsudsigterne for de hårdest ramte lande, specielt i det sydlige Afrika, hvor Danmark i flere lande er en væsentlig donor. Epidemiens indflydelse understreger behovet for at tage bredt baserede strategier i anvendelse i kampen mod hiv/aids – ikke kun rettet mod sundhedssektoren, men også mod andre nøglesektorer som uddannelse, landbrug og infrastruktur. Denne bredt baserede multi-sektor tilgang er udgangspunktet for den danske strategi i kampen mod hiv/aids i udviklingsbistanden.

De nationale planer i kampen mod hiv/aids udgør grundlaget for dansk støttede programmer. Derudover holder Danmark fast i, at aktiviteter på landeniveau skal være velkoordinerede for at undgå overlappende programmer og høje transaktionsomkostninger for de nationale myndigheder.

Dansk støttede aktiviteter inden for både hiv/aids og reproduktiv sundhed fokuserer på kvinder og unge. Et eksempel er støtte til reproduktiv sundhed inden for sundhedssektorprogrammet i Mozambique, hvor særlige ”ungdomsvenlige” klinikker er blevet etableret.

Regeringen har besluttet at øge den bilaterale indsats i kampen mod hiv/aids ved at allokere yderligere 3,8 million USD årligt i perioden 2005 til 2008.*

Danmark er også en stor bidragsyder til flere internationale organisationer, som arbejder inden for sundhed, reproduktiv sundhed og hiv/aids – såsom WHO, UNFPA, UNAIDS og den Globale Fond. Den danske regering har besluttet at allokere yderligere 6,8 millioner USD i 2005 til arbejde inden for

Blod tjekkes for HIV på sundhedscenter i Ndola, Zambia

Foto: Jørgen Schytte.

* DKK/USD vekselkurs: OECD/DAC gennemsnit 2003 (6,5766).

C Temaer som relaterer sig til 2015 Målene

sundhed og befolkningsudvikling gennem FN og andre internationale organisationer, med særlig fokus på kampen mod hiv/aids og seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder.

Dialogen med organisationerne fokuserer på deres involvering i partnerskaber og koordinering af støtte, som gives til kvinder og børn. Der fokuseres endvidere på indarbejdelsen af 2015 Målene (specielt Mål 4,5,6) i de strategiske rammer for hver enkelt organisation.

C2 UDDANNELSE

Uddannelse

Danmark udvider støtte til uddannelsessektoren

Uddannelse er ikke alene et mål i sig selv – uddannelse har en omfattende indflydelse på udviklingsprocessen som sådan. Derfor har Danmark besluttet at udvide støtten til udvikling af uddannelsessektoren betydeligt. Danmarks støtte til uddannelsesaktiviteter er baseret på EFA-målene (Education For All – Uddannelse for Alle), Dakar handlingsplanen og 2015 Målene (specielt Mål 2 og 3), som Danmark har forpligtet sig til at være med til at realisere.

Danmark bestræber sig på at sikre den nødvendige balance mellem kvalitative og kvantitative elementer i sin tilgang til udvikling af uddannelsessektoren, hvilket er på linie med hensigterne bag EFA-målene. Dette indebærer bedre adgang til uddannelse gennem etablering af tilstrækkelige skolefaciliteter og forbedring af uddannelserne i såvel indhold som kvalitet. Konkret kan de for eksempel dreje sig om forbedrede læreplaner, mere kompetenceudvikling af lærere og kapacitetsopbygning på alle niveauer i uddannelsessystemet. I denne sammenhæng er institutionel kapacitetsopbygning særlig vigtig for at nå de langsigtede mål om bæredygtighed.

Målet er at allokere 15 procent af dansk bilateral bistand til uddannelse i 2008. Fra 2007 vil uddannelsessektoren være den sektor, som samlet set modtager den største andel af dansk bilateral bistand.

Nye bilaterale uddannelsessektor programmer vil blive iværksat i fem programsamarbejdslande: Benin, Burkina Faso, Bolivia, Nicaragua og Bhutan. Der er i forvejen uddannelsesprogrammer i Mozambique, Nepal, Zambia, og i en overgangsfase uddannelsesprogrammer i Afghanistan og Sydafrika.

Multilateralt fortsætter Danmark med at støtte og samarbejde med blandt andre UNICEF, Verdensbanken og UNESCO.

Danmark støtter UNICEF's helhedsorienterede tilgang til pigers uddannelse, som indebærer, at UNICEF i partnerskab med nationale regeringer og andre store donororganisationer – specielt Verdensbanken – er involveret både på lokalsamfundsniveau og nationalt niveau for at støtte uddannelsen af piger.

Støtte til UNESCO fokuserer på at bistå udviklingslandene med at udarbejde, styrke og implementere deres nationale ”Uddannelse for Alle” planer.

Piger undervises på skole
i Nassarayiah, Egypten

Foto: Jørgen Schytte.

Vigtigt at involvere civilsamfundet

Samarbejde med og støtte til udvikling af civilsamfundet i udviklingslande har altid været en integreret del af dansk udviklingssamarbejde. I de senere år har der været stigende fokus på civilsamfundets rolle i udviklingsprocessen. På uddannelsesområdet spiller danske NGO'er og deres lokale samarbejdspartnere en vigtig rolle, dels som fortalere for folks rettigheder til uddannelse, dels ved at øve indflydelse på uddannelsespolitiske reformer. Danske NGO'er samarbejder også med lokale organisationer om at sikre uddannelse for

C Temaer som relaterer sig til 2015 Målene

C3 LIGESTILLING

børn og voksne, som ikke har adgang til det formelle uddannelsessystem. Det vurderes, at 20 procent af den danske støtte til NGO'er bliver brugt til fortalervirksomhed og aktiviteter i relation til uddannelse. Det svarer til 30 millioner USD pr. år.

Ligestilling

Ligestilling som katalysator for sundhedsforbedringer

Fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd er et af de otte vigtige 2015 Mål (Mål 3). Delmålet er at fjerne uligheder mellem kønnene. Inden for primær og sekundær uddannelse skal målet helst være nået med udgangen af 2005 og senest i 2015 på alle uddannelsesniveauer.

Der er en klar sammenhæng mellem investering i uddannelse for piger og kvinder og forbedring i sundhed, børns skolegang, ernæring, produktivitet og økonomisk vækst så vel som reduktioner i børnedødelighed, befolkningsvækstrater og fattigdom. Derfor er en forbedring af kvinders status og lighed mellem kønnene – udover at være en menneskeret i sig selv – et vigtigt redskab til at reducere fattigdom. Ligestilling er centralt i forhold til at nå alle 2015 Målene.

Lighed mellem kønnene er et tværgående hensyn i dansk udviklingspolitik og udviklingsbistand.

Strategi for ligestilling

I 2002 bevilgede den danske regering 8,9 millioner USD på pilotbasis til projekter om lighed mellem kønnene og fattigdomsbekæmpelse. Projekterne handler bl.a. om kvinders rettigheder, om afskaffelse af vold mod kvinder, integration af kønsaspektet i strategier for fattigdomsbekæmpelse, om køn, uddannelse og sundhed, inklusiv hiv/aids, og om mikro-kreditter, små virksomheder og handel. Aktiviteterne er foregået i Bolivia, Benin, Ghana, Tanzania og Mozambique. Erfaringer fra projekterne er blevet brugt som input i den nye "Strategi for at fremme lighed mellem kvinder og mænd i dansk udviklingssamarbejde". Strategien blev lanceret i august 2004.

Strategien er baseret på den internationale ramme om lighed mellem kønnene, dvs. de relevante menneskerettighedskonventioner, kvindekonventionen (CEDAW), handlingsprogrammet fra Kairo-konferencen om befolknings spørgsmål (ICPD), handlingsplanen fra kvindekonferencen i Beijing, Årtusindeklæringen og 2015 Målene. Formålet med strategien er at fremme lighed mellem kønnene, hvad angår rettigheder, adgang til og kontrol over ressourcer og adgang til politisk og

økonomisk indflydelse. Metodisk kombinerer strategien en kombination af at "mainstreame" ligestillingstemaet og specielle tiltag, som skal fremme det overordnede strategiske formål. Strategien understreger også betydningen af lokalt ejerskab og af at etablere strategiske partnerskaber mellem relevante aktører, f.eks. regeringer, parlamenter, bilaterale og multilaterale donorer, NGO'er, medier, den private sektor og forskningsinstitutioner.

Strategien vil blive implementeret både på landeniveau og gennem internationalt samarbejde. Sidstnævnte omfatter både det normative, politiske og lovgivningsmæssige arbejde i de relevante FN organer og samarbejde med internationale organisationer og internationale og regionale NGO'er. Endelig er specielle politikområder, f.eks. "kvinder, fred og sikkerhed" indeholdt i strategien. Vægten ligger på at fremme synergien mellem bilateral og multilateral udviklingsbistand, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt.

Geografer kortlægger
landets skovområder,
Accra, Ghana

Foto: Jørgen Schytte.

C Temaer som relaterer sig til 2015 Målene

I Uganda har Danmark bidraget til at forbedre integration af kønsdimensionen i revisionen af Ugandas strategi for fattigdomsbekæmpelse. Arbejdet er foregået i samarbejde med relevante ministerier, kvindeorganisationer og andre bilaterale og multilaterale donorer. Den tilgang, som er blevet brugt, er i tråd med den ny strategi.

På den multilaterale scene har alle de internationale organisationer, som Danmark samarbejder med, tilsluttet sig handlingsplanen fra Kvindekonferencen i Beijing så vel som 2015 Målene. Danmark arbejder fortsat på at få de internationale organisationer til at styrke implementering af disse forpligtelser for at sikre, at danske bevillinger til udviklingsbankerne, FN-organisationerne og EU understøtter både Mål 3 og integration af kønsaspektet i samtlige 2015 Mål.

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

Produktion:

© 2004

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tlf.: 3392 0000
Fax: 3254 0533
E-mail: um@um.dk
Internet: www.um.dk

Design og tryk:

Schultz Grafisk

Forsidefotos:

Fra venstre:

Foto 1: Nana Reimers

Foto 2: Mikkel Østergaard

Foto 3: Ernst Tobisch

Yderligere eksemplarer kan rekvireres hos:

Danmark.dk's netboghandel
www.danida-publikationer.dk
Tlf. ved opkald fra Danmark: 1881
Tlf. fra udlandet: +45 7010 1881

ISBN-numre:

Trykt version: 87-7667-098-8

Elektronisk version: 87-7667-099-6

